

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT (PSY117)

Michal Jindřich

434759, bakalářské jednooborové studium

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 20.4.2015

Fakulta sociálních studií MU, 2015

Pro tuto seminární práci jsem jako základ zvolil článek, ve kterém mě zaujala hned první, obtížně uvěřitelná věta: „Češi berou o zhruba tři tisíce korun víc než před rokem.“ Jedná se o článek „Mzdy rostou. Kdo je na vrcholu a kdo na dně?“ autorky Kateřiny Hovorkové, uveřejněný na iDNES.cz dne 10. dubna 2015.

S odvoláním na Informační systém o průměrném výdělků (dále v textu ISPV) zde autorka uvádí, že průměrná mzda v posledním čtvrtletí roku 2014 činila 28 tisíc korun, nejvíce vydělávají lidé ve věku 30 až 39 let a že mzdy žen jsou v průměru o 22 % nižší než mzdy mužů na stejných pracovních pozicích. Dále článek obsahuje srovnání průměrné mzdy v jednotlivých krajích, dočíst se můžeme rovněž v jakém oboru je průměrná mzda nejvyšší a v jakém nejnižší. Také u hodinového výdělku jsou uvedeny profese s maximální a minimální průměrnou hodnotou tohoto ukazatele a profese, kde došlo k nejvyššímu nárůstu. Určitý prostor je věnován také údajům o odpracované době, přesčasech a podílu mimořádných odměn na celkovém průměrném výdělků.

Originálním zdrojem dat je šetření ISPV, jehož výsledky jsou uveřejněny na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí i na vlastních stránkách ISPV. Toto šetření se provádí pravidelně – ve čtvrtletních intervalech formou statistického šetření monitoruje mzdu a pracovní dobu v odvětvovém třídění, za každé sudé čtvrtletí se zjišťují rovněž hodinové výdělky zaměstnanců, přičemž vždy v pololetí a na konci roku je to v podrobném socioekonomickém třídění, zejména podle jednotlivých zaměstnání. ISPV je jednou ročně doplněn Regionální statistikou ceny práce poskytující přehled o výdělkové úrovni a odpracované době v jednotlivých krajích České republiky. A právě výsledky takového nejpodrobnějšího a nejširšího šetření za 4. čtvrtletí roku 2014 byly zdrojem dat pro mnou vybraný článek.

ISPV pracuje s ukazateli hrubá měsíční mzda (plat), hodinový výdělek a odpracovaná a neodpracovaná doba. Statistickými charakteristikami jsou průměr a medián, je uváděn rovněž první a třetí kvartil a první a devátý decil.

Článek se dopouští určitého zjednodušení v tom smyslu, že se nezabývá zvláště mzdovou a zvláště platovou sférou tak, jak je definuje zákon. Pojmy mzda a plat proto v článku působí jako synonyma. To však podle mého názoru snižuje informační hodnotu článku. Pro ilustraci: průměrná mzda podle originálního zdroje činila 28 244 Kč, průměrný plat 28 518 Kč. Článek uvádí 28 tisíc Kč.

Výhrady nemám ani ke způsobu prezentace výsledků v článku tak, že jsou vybrány vždy maximální a minimální hodnoty ukazatelů a jeho nositelé, tedy např. nejlépe placenou pracovní pozicí v korunách na hodinu je dispečer letového provozu (1184 Kč), naproti tomu nejhůře placená místa jsou uklízeči (58 Kč). Vyjmenování úplné škály není v běžném periodiku možné, článek by tím na poutavosti nezískal. Navíc je uveden zdroj informací, takže zájemci o podrobnější nebo nějaké konkrétní údaje si je mohou vyhledat.

Neztotožňuji se ale s prezentací výhradně jediné charakteristiky, a tou je průměr. O existenci mediánu se článek sice zmiňuje - v malém vloženém textovém poli vysvětluje, co to medián je a jak se liší od průměru. Jeho hodnoty však pro žádný z ukazatelů neuvádí. Důvodem může

být úvaha, že průměr jakožto charakteristika je běžnému čtenáři známějším a srozumitelnějším pojmem a článek byl jistě spíše určen běžnému čtenáři. Nicméně i málo vzdělaný člověk určitě vnímá, že například generálních ředitelů s vysokým platem je určitě mnohem méně než uklízečů, prodavačů a podobně málo placených lidí. Proto tento důvod nepovažuji za pádný, naopak se domnívám, že záměrem bylo uvést pouze průměr z naprosto jiného důvodu: Uvedením obou charakteristik – jak průměru, tak mediánu (což je vhodné vzhledem k výraznému rozptylu hodnot) – vyplyne, že velká část lidí má výdělek hluboko pod průměrem, zatímco pár vyvolených vydělává vysoce nadprůměrně.

Druhá část článku se odvolává ještě na jiný zdroj, a tím je platový průzkum personální společnosti Hays Czech Republic. Společnost na svých stránkách výsledky svého průzkumu nezveřejňuje, ale nabízí jejich zaslání. Této možnosti jsem využil. V publikaci Hays Platový průzkum 2015 jsou informace o platech a trendech nábory specialistů v 9 oborech. Odtud čerpala autorka článku na iDnes.cz údaje o nárůstu platů. Píše například: „Hlavní účetní dostal přidáno pět tisíc a dostal se tak na 60 tisíc měsíčně, finanční ředitel poskočil ze 120 na 140 tisíc měsíčně.“ Tyto skutečnosti jsou v originálním zdroji opravdu obsaženy (ve formě grafů), jedná se však o porovnání let 2010 a 2014, nikoli meziroční nárůst. To však článek zamlčel.

Článek z výše popsaných důvodů považuji za neobjektivní – skutečnost je interpretována vytržená ze souvislostí tak, aby vyzněla lépe.

Zdroje

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. 4., rozš. vyd. Praha: Portál, 2012, 734 s. ISBN 978-80-262-0200-4.

http://finance.idnes.cz/pruzkum-platu-vyhled-do-budoucna-dq2-/podnikani.aspx?c=A150409_125652_podnikani_kho#utm_source=sph.idnes&utm_medium=richtext&utm_content=clanek-box – primární článek

<http://www.ispv.cz/cz/Aktuality/Zverejneny-vysledky-ISPV-za-4--ctvrtleti-2014.aspx>

<http://www.mpsv.cz/cs/1933>

<https://www.hays.cz/>

Celkom fajn na uvažovanie o štatistikách v popularizačnom článku, i keď ste v podstate riešil len priemer a medián, rozumiem tomu, že tam asi ani iná štatistika nebola. Prácu prijímam.

L.G.